

NYIREGYHÁZA.

Társadalmi hetilap. — Megjelenik minden esütörtökön.

Előfizetési ára:
 Egész évre 5 frt — kr.
 Fél évre 2 frt 50 kr.
 Negyed évre 1 frt 25 kr.

Felélős szerkesztő: Társ-szerkesztő:
Dr. Prok Gyula. Sztompák Jenő.

Kiadó-tulajdonosok: a szerkesztők.

Hirdetéseket és előfizetéseket
 elfogad a kiadó-hivatal: Nyiregyházán,
 iskola-utca 13-ik szám.
 Egyes szám ára 10 krajczár.

Az alispáni jelentésről.

Szabolcsvármegye alispánja a most folyó tavaszi rendes közgyűlés elé betérjesztette a vármegye 1897. évi második félévi közigazgatásának állapotáról szóló jelentését, amely jelentést nyomtatásban megelőzőleg az összes törvényhatósági bizottsági tagoknak megküldtek.

A jelentés ezuttal nem kevesebb, mint nyolczvannégy — irodai papír-iv nagysága — oldalra terjed. Tehát már a terjedelemből is következtetni lehet arra, hogy széles alapokra fektetett, kidolgozott munka.

És ezt a következtetést igazolja a tartalom is.

A fejezetek, a czimek — hogy úgy mondjuk — a szokásosak. Megtalálhatók az ismeretes statisztikai adatok és táblázatok is. Csak hogy az egyes fejezetek és czimek alatt bosszabb kifejtett ismertetések, sőt fejtegetéseket találunk s a statisztikai adatok és táblázatok nem annyira adathalmazok, mint inkább csak kiegészítői a hozzájuk fűzött magyarázatoknak.

Valóban dicsőségére szolgál a vármegye alispánjának s tisztikarának, valamint mindazoknak, akiknek a nagy munka összeállításában részük

volt, hogy ez a jelentés így, ebben az alakban és terjedelemben, sőt hozzátehetjük azt is, hogy ezzel a tartalommal a törvényhatósági bizottság tagjainak kezébe és a nyilvánosság elé került most s a történet író kezeibe fog kerülni majdan, ha a vármegye közéletének erről a részéről megbízható kutforrást fog keresni és találni benne.

Az előtűnk fekvő alispáni jelentés tényleg hű és megbízható tüköre az elmúlt félévnek. Tehát az, aminek lennie kell!

Hű és megbízható, mert kiterjed a vármegye közigazgatásának minden ágazatára, megfelelő figyelemben részesít minden mozzanatot s a valót mutatja. Nem szépít ott, ahol talán kevésbé kedvező tüneteket talál, nem takargat semmit, nem akar félrevezetni senkit, megmarad a rideg valóság mellett és pedig anélkül, hogy szárazzá válék.

Mint ez idő szerint legaktuálisabb kérdésre, csak a szocialis mozgalmakkal vonatkozó részre utalunk e tekintetben.

A jelentésnek ez a része maga egy párfjárt ritkító alapossággal kidolgozott tanulmány. Hivatásos történet-

író nem írhatta volna meg másképen, jobban semmi esetre sem.

Valósággal oknyomozással fog bele ennek a kérdésnek tárgyalásába, amely a mult év szeptember hava óta kezdte foglalkoztatni a vármegye közvéleményét és hivatalos köreit, majdan pedig az ország közvéleményét és hivatalos köreit is. Leírja a mozgalom keletkezését, keletkezésének indokait, terjedését és főbb mozzanatait. Leírja, hogy miként hintették el az első konkoly-magvakat az Apagyra került tápió-szelei ács munkások, mint terjedtek onnan a szomszédos Napkor, Kálló-Semjén és Levelek községekbe, mint lépett fel aztán Besenyődön, Ó-Fehértón, Karászban, Petneházán, Pappon, Thasson, Szakolyban s inuen a többi községekben.

Ismerteti ezután a különböző vidékek és helységek szocialistáinak követeléseit, illetve jelszavait, amelyeknek nagy száma, változatosága és egymástól különböző volta is a mellett bizonyít, hogy az egész mozgalomnak a nép félrevezetésén kívül egyéb elfogadható indoka voltaképpen nem volt és nincs.

Ismerteti ezután a mozgalom elfojtására irányuló általánosabb ható-

A „NYIREGYHÁZA” TÁRCZÁJA.

Felhőköpek:

A végtelen természet újra kezdi allotriáit. Ismét beállított a szenvedélyes légyotok csökrétheres időszaka: az érzélgős május. Ez is oly egyhangú lenne, mint akár a szemérmes ballerínák örökös flezkándozásai, mint a Pierrot-k és Polichinelle-ek izellen viccei, ha nem akadna néhány felüdítő, szellemesen szeszélyes ötlete annak a kifürkészhetlen milyenségű, láthatatlan alkotó erőnek, melyet az emberek Istennek szeretnek nevezni. A kétségbeesésig pontos óramű szerkezetében valami csekély, emlitésre alig érdemes zavar áll be és e törpeszerű ok maga után vonja a váratlan okozatot, mely aztán egyes külön-külön kedélylyel bíró emberekre nézve nélkülözhetlen, elmaradhatlan életfeltétel. — Ilyen a lapos, ásító monotonitást megszakasztó természeti esemény, ha például fakadó, vajudó, sugárittas tavaszkor, midőn szerelemről suttog minden érzékeny lény, a macskától a diákiig, beüt keserű gunnyal és prózai grimaszszal egy hideg, kriptaszerű eső . . . mi pompás látvány! ez aztán kilégelt az embert egy időre . . . és így tovább . . . minden évszaktartogat ilyen meglepetéseket a szenvedő emberiség enyhülésére. Hanem az emberek!

Ilyenforma gondolatok kóvályogtak Armand agyában. Nem volt már fiatal, vonásain a blazírtság és életkedv különös vegyüléke ömlött el. Kifogástalan választékú haján itt-ott megcsillant egy-egy ezüstfésér szál. Idegesen csapkodta botjával a park felsar-

jadzó, élénk zöldjét, cigarettére gyújtott . . . majd eldobta s szinte kimerülten egy padra hanyatlott, mely fölé édes illatú organobokrok hajlottak.

Boldogtalan volt. Már kora ifjusága óta zajos, változatos élethez volt szokva. A ferde nevelés és az atyjától öröklött szerencsétlen hajlam az új, a meglepő után egész életére döntőleg folyt be. Hézagos tanulmányai után az életet kellett megismernie. Előkelő család elpuhult gyermeke lévén, az életnek csakis fényes, gondtalan oldalát látta mindig maga előtt, csalódást nem ismert. Ifjkorát pezsgős, löverseny, színház és intím női társaság közt tombolta át. Hanem idővel az élvezetek gyors egymásutánja kifiraszította, ellankasztotta. Idegei az örökös élviharban elfásultak s alig ért a férfikor küszöbéhez, kedélye már is tépett, közömbös lett. Nyugodt, szenvedélytelen élet után szomjazott. Öszintébb barátai a házasságot ajánlották s gyakran hangoztatták, hogy a békés nyugalom csakis meghitt családi körben található fel.

Armand határozott végre. Neje Simieux ezredes özvegye lett. Szolid, sápadt asszonyka volt, normális arcvonásokkal, normális észszel, minden normális, szabályos volt rajta, csak a haja nem. Az a feltűnően dus, aranyvörös hajtekercs képezte a csalétket, azok az „apart”, nem mindennapi hajfonadékok iránt érzett némi amateurszerű hajlamot. Vonzalma a kis özvegy iránt nagyobb volt a jóllakott ember vonzalmánál, ki ösztönszerűen nyúl az ingerlően piros alma után, de viszont korántsem hasonlítható a szenvedélyes bélyeggyűjtő féktelen vágyához, ki reszket egy

„valódi beludschistan” birhatásáért. Szóval amolyan gourmanderie volt az egész. Egy érdekesnek ígérkező változás csiklandozta Armand finom, tapasztalt innyét.

A sápadt asszonyka, illetve felülmulhatlan vörös hajfonadékaik megtették hatásukat. Armand gyermekiesen örült, ha azt a foszforreszkáló, nagy selyemleplet arczához érint-het . . . mig neje az öreg ezredesről fecsegett komikus dolgokat, addig ő beletemetkezett az izzó hajhullamokba.

Pár hó múlva a szolid asszonyka Armand ur szemében élettelen, szellemtelen bábu lett, melyet, ha már eleget foglalkoztak vele, a játékszoba egyik félreeső zugába vetnek. — Teljesen elhanyagolta. A vér szökött arczába, midőn ugyanazon szívélyes üdvözlést hallá minden áldott reggel. ugyanaz a figyelmes, gyengéd modor, az obligát kérdés: „Hogya. érzi magát edesem?” Minden mozdulata, minden, minden a legsemmitmondóbb részletig, kedélytelen szabályllya, szintelen sablonná merevült. Armand napról-napra idegesebb lett. Az az előzékeny magaviselet visszatartó nyávoágának tetszett előtte, azt a hitvesi hűséget és odaadó szeretetet nagyon is filiszterszerűnek, korlátoltnak találta, szóval megunt a házaselet egyhangú, unalmas szürke világát.

S most terjünk vissza a kedélybeteg emberhez, kit az elhanyagolt parkban hagy-tunk el, midőn egy padra ereszkedett.

Először volt a tágas kertben régi idők óta. Nem igen szerette azokat az előbb oly pedánsan kiczirkalmazott virággyakat, az apolt, hideglehelő sétányokat, olyan kimért,

sági intézkedéseket, amelyekből viszont arról győződhetnek meg a törvényhatósági bizottság tagjai s mindenki, aki az alispáni jelentés idevonatkozó részével megismerkedik, hogy a közigazgatási hatóságok idejében és kellő eréllyel tettek meg minden intézkedést, mégis anélkül, hogy túlerélyes fellépéssel a különben is izgatott kérdéseket még izgatottabbakká tették volna, s végül elsorolja azon közigazgatási, de főként társadalmi teendőket, amelyeket a mozgalom végleges megszüntetésére szükségeseknek tart, s amelyeket e számunk más helyén találnak meg olvasóink.

A jelentésnek maga ez a szociálizmusra vonatkozó része ritka becsvé teszi az alispáni jelentést és szinte nem csodálkozhattunk volna azon, ha e mellett a többi tárgyak, a többi feladatok számára kevés figyelem maradt volna.

Annál teljesebb az érdem, hogy ezen nagy horderejű, nagy gondot és munkát igénylő rész mellett nem szorultak hátréba a közigazgatás többi nagyszámú ágazatai sem, hogy tehát joggal ismételhjük, hogy az alispáni időszaki jelentés tényleg hű tüköre a vármegye mult félévi életének.

Tehát az, aminek lennie kell!

A szocializmus orvoslása.

Szabolcsvármegye alispánjának a törvényhatósági közgyűlés elé terjesztett nagy értékű jelentése kiváló figyelemben részesíti a vármegye területén a mult évben fellépett szociális mozgalmakat.

A jelentés a mozgalom keletkezésének történeti előadása után a szocializmus orvos-

szes, tartózkodó, udvarias volt azelőtt a kert minden fája, bokra, de most megváltozott a park physiognomiája: már vagy három éve a természetre bizták gondozását. Buja fő lepett el mindent. Sehul művészi csoportok, girlandok, minden az anyatermészet genialis munkájára vallott. Ebben a közsa rendtelenségben is volt valami nagyszerűség, valami különös harmónia. És ez tetszett Armandnak. Behunyott szemekkel szívtá tündejébe a kábító illatot. E perczen háta megett neszt hallott, olyan elfojtott kacagás felét. Senkit sem vett észre... hanem midőn tekintete a pázsitra siklott, alig néhány lépésnyire tőle egy kis bőrkötésű könyvet pillantott meg. Cattle Mendés egyik műve volt. Nyilván neje járt itt! De hogyan jutott a kert kulcsához? Vagy tán már régóta használják a kertet? kérdé önmagától.

Ez a sajtószertű esemény újból felizgatta... nejét jutlatta eszébe. Szabadulni vágyott a házasság nyitgétől. Az aranyvörös haj sem érdekelté már... felfedezte hogy az kozmetikek és tinkturák sikerült műve. Feltette magában, hogy haladéktalanul eltávozik, orvosai ugysis sürgetik egy hidegviz gyógyintézet felkereséséti mivel ronsolt idegzete nem túri a halasz ást.

Hirtelen egy lányka röpönt ki a bokrok homályából. Midőn Armand-ot észrevette meglepetten visszaríadt egy pillanatra de aztán merészen hozzá szókótt.

„Nem látta bácsi valahol a kis mama könyvét... rák kiabált, hogy tüstént vigyem el hozzá... meg annak a fényes kardú katona urnak is itt maradt a keztyűje... hisz nagyszerű! a könyv már megvan!... azt is mondta még a kis mama, hogy ne merjek lármázni, mert

lásának módozatait jelöli meg s rámutat azokra a kötelességekre, amelyek a mozgalom megszüntetése végett a hatóságokra s a társadalom minden tényezőire várnak. Ezek a jelentés szerint a következők:

1. Igazság, méltányosság és emberies bánásmód mindenkitől, mindenki iránt.

2. Törvények előtti teljes egyenlőség, nem csak az intézkedések érdemére nézve, — ez irányban jogosult panasz ugys ritkán fordulhat elő. — hanem az érintkezési módor tekintetében is.

3. A hatóságok, előkelőbb társadalmi állásuk, a szellemi vagy anyagi viszonyaink folytán erősebbek példaadása a törvények megtartásában, az önzetlenségben, a hazafias, vallásos emberbaráti és kegyeletes kötelességek teljesítésében, a közügyek iránti érdeklődésben, a szorgalmas munkálkodásban, becsületességben, mások jogainak tiszteletben tartásában és az elfoglaltság nélküli itélet alkotásban.

4. Nem kiaknázása, hanem megszüntetése, legalább gyamolítása mások tudatlanságának vagy kényszerhelyzetének.

5. Minden közhatalosi alkalmazott részéről elismerése s működésében közben alkalmazása azon elvnek, hogy a közönségnek és a társadalomnak nem urai, hanem szolgáló vagyunk.

6. Takarékoságra, tulzott igényei korlátozására szoktatása a népek, szükség esetén olcsó hitel nyereségnek biztosítása.

7. A közterhek lehető csökkentése, különösen méltányos arányszertint megosztása, a teherviselési képesség mértéke szerint.

8. Őszinte, hátsó gondolatok nélküli megegyezés másokkal s az egyezségek szigorú, pontos megtartása.

9. A társadalmi osztályok, nemzetiségek és felekezetek közötti választalak gyongítése.

10. A legpontosabb végrehajtása és ellenőrzése a szegények ingyen gyógyítására és tanítására vonatkozó törvényes intézkedéseknek.

11. A cselédek, munkások életbiztosító és nyugdíjintézetének hatósági vagy társadalmi uton való létesítése.

még ma visszaküld a nagymamához... ahhoz a vén, haragos kialhatatlanhoz...! azért sem... nézze csak bácsi! evvel piczi kezét Armand felé nyújtá, melyben óvatosan egy tarka pillangót tartott! Armand szemei gyönyörrel tapadtak a szép gyermek úde arczára, de főképp dús, aranyvörös haja tünt fel neki, mely szabadon omlott gömbölyű vállaira. Önkéntlenül a csodálat ki-fejezése lebbent el ajkairól. „Hisz ez neje-nek képmása, miniatúr, kedvesebb, szellemesebb kiadásban! Eszébe jutott, hogy neje említtete előtte egyszer gyermekét, kit anyja gondjaira bízott és kit miatta tartott távol a háztól.

„Hogyan hívnak kis lányom? kérdé Armand a gyermeket, mialatt ösztönszerűleg annak haját simogató, mintegy meg akarván győződni annak valódiságáról.

„Ivette-nek, de mit szól e lepéhez...? nézze milyen gyönyörű... hogyan vergődik... elesenem szegénykét...! nézze, nézze hol röpök már! azután lecsusztott harisnyáját hozta rendbe és Armand mellé ült. Pár percig szótlanul a magasba bámult, azután bizalomteljesen Armandhoz húzódtott s újból csacsogni kezdett. „Nézzé bácsi... látja azt a csunya, piszkos felhőt... mindjárt elföldi a napkisasszonyt... tudok is róla egy nagyon szép mesét... a ráncos nagyanyótlól hallottam... hisz nem is olyan nagyon rossz ő... csak néha... és hozzáfogott a tündérmesehez olyan felülmulhatatlan kedvességgel, olyan gyermeteg bájjal, hogy Armand a tapasztalt világi fanatikussá áhitattal csüggött minden szaván. S midőn Ivette a napkisasszony angyalosságáról, fényes szépségéről a gyermeki meggyőződés hevével regélt, Ar-

12. Semmi engedékenység a jogtalan és méltánytalan követelésekkel szemben, mert az nemcsak mindig gyengéségnek tartatik, hanem még fokozottabb követelésekre bátorít.

13. Emberbaráti részvét és áldozatkész-ség mások szenvedésének és nyomorának enyhítésére.

14. Mértékletesség, közművelődési egyesületek létesítése, hitelszövetkezetek alapítása, lehetőleg fogyasztási és terményértékesítő osztályokkal.

Végül 15. Féléves jelentésem megtételénél, különös figyelemmel lévén mindazon mozzanatok és körülmények iránt, melyek vármegyénk területén a már lecsendesedésben levő szociális mozgalmakat közvetve vagy közvetlenül nem ugyan előidézheték. — mert azok forrásait, mint jelentésem más helyén kiemelni szerencsém volt, más okokban kell keresnünk, de a mely okok és körülmények arra befolyással lehetnek, vagy legalább kiválóan mezei gazdálkodással és munkálkodással foglalkozó népünk életviszonyait érinthetik; nem hagyhatom felemlítés nélkül az igazságszolgáltatás menetét sem.

Természetesen nem magát az igazságnak mikénti kiszolgáltatását, a törvénykezésnek materiális érdemei részét értem, hanem azt a külső ügyvitelt, mely a közönség foglalkozásával, élet körülményeivel, kereset forrásainak alapjával érintkezésben van, más szóval, mely az igazság kereséséből, vagy annak helyt állásából folyólag a vármegye polgárait napi teendői köréből kivonja.

Ez oldalról érintvén és hozván felemlítésbe az igazság szolgáltatásnak menetét, két körülmény az, melynek megjelölésével a t. törvényhatóság figyelmét igénybe venni kívánom.

Első az 1883. XXXIII. t.-cz. által az igazságszolgáltatásban már előzőleg statuált törvényszünet, a másik pedig az újabb som-más törvény keretében felsőbb utasítás folytán a bíróságok által az ügyek elintézésére gyakorlatba vett az a mód, hogy bizonyos időtartam alatt beérkező polgári s talán más tárgyú keresetek felett is, a tárgyalásra azok számára tekintet nélkül egy és ugyanaz a határidő biztaltik ki.

mand önkéntelen felveté szemeit a sugaras égboltra.

A sima azurtükörbe lassanként apró fehér foszlányok kerültek, pajzánul kergetőztek egy darabig, azután lankadtan egymásba forrtak. A felhők rohamosan fejlődtek változatos, csudás képekké... majd groteszk alakok, emberi fejek képződtek... majd ismét sajtószertű hótömbök tüntek föl. A káprázató fény csillogása a másik perczen komor árnyékká sűrűlt. Az örökös lazonágas, újjá alakulás, változás eddig nem érzett sajtószertű, kellemes izgatottságban tartotta Armand idegeit. Szemeivel csaknem elnyelte az a felséges, káprázató panorámát... Ez volt az ő eleme...! ilyen szindús, forrongó életet kívánt mindig magának! ujjongó, lázas örömben extázis szerű, vagyó epedéssel tárta ki karjait — át akarta ölni azt a meghatóan szép, hangulatos universumot.

Hirtelen összerezent. A kis Ivette, kiről merengésében egészen megfeledkezett, teljes erővel ránczígálta karját.

„Jaj, siessen kérem... majd máskor beszéltem el a napkisasszony végét... de most segíten megkeresni... már kétszer kiabált utánam a kis mama... juj be haragudni fog rám... E pillanatban csakugyan felhangzott nejeinek feddő kiáltása: „Hol vagy te semmirekellő?... no még ma visszakerülhetsz az Aune-Catherine nénihez!”

Armand az orgona bokortól elfedve a hang irányába nézett: meglehetősen távolságban nejét pillantotta meg, egy előtte ismeretlen karcu fiatal tiszt társaságában, mivel meghiitt bizalmassággal társalgott. Valószínűleg valami pikanteriát sugaltott többi neje

Az elsőt „az ugynevezett törvénykezési szünet” kérdését azért tartom szükségesnek felemlíteni, mert a felhívott 1883. XXXIII. t.-cikknek eltörlésével és az 1877. XXX. t.-cikknek életbeléptetésével az alsó bíróságnál a még egészen végre nem hajtott és így gyakorlati jelentőségében ki sem próbált szünetelés hatályon kívül helyeztetett s a bírák szabadságideje igénybevétele általán májustól szeptemberig terjedő időre iratott elő, ezen intézkedés pedig a perlekedő felet annak teszi ki, hogy a legnagyobb dolog időben, téli elelme megszerezhetőségének hátráltatásával állítatik, vagy idéztetik a bíróság elé és gyakran volt is alkalom tapasztalni, hogy jelentéktelen polgári, vagy büntetőperek elintézése végett egyes bíróságok hivatalos helyiségében, vagy udvarán át a legnagyobb mezzei elfoglaltatás idején számos munkás, vagy gazdasága felügyelőire utalt egyen kénytelen a délelőtti fel nem vehetett per tárgyalására egész nap is várakozni.

A másik a bizonyos idő alatt beérkező keresetek tárgyalásának egy napra kitűzése pedig azt eredményezi, hogy a természet-szerűleg az nap meg sem kezdhető tárgyalást a bíró későbbre lévén kénytelen kitűzni, a félnek megjelenése és ügyeinek felvételére több órán át való várakozása tehát csak azt eredményezheti, hogy megtudja, miszerint ügyének valósággal meg is tartandó tárgyalására mikor kell ismét a bíróságnál megjelennie.

Habár nagyon természetes is, hogy a perlekedő fél viselje a perlekedéssel járó hátrányokat és ez elől magam sem kívánok elzárkózni, de viszont annak a véleményemnek a kifejezésétől sem tartózkodhatom, hogy az igazságszolgáltatásnak ilyenén való menete kis-gazdasági és szociális tekintetében szükségtelemül nagy hátrányokat idéz elő s ez az eredmény egyáltalán nem egyeztethető össze az olcsó és gyors igazságszolgáltatás követelményeivel.

Ez az eljárás egyes panaszolt esetekből vett tapasztalat szerint azt is eredményezi, hogy az 50–70 sőt ezt meghaladó pernek egyszerre tűzött tárgyalására megjelent felek közül nem egy, jelenlétele dacára mint meg-

fűlebe, mivel a szolid, sápadt asszonyka jóízűen kacagott. Armand-nak fejébe toltat a vér...! saját házamban a rendezvous...! s az intim enyelgések! mormogta maga elé.

„Maga rossz ember, nem segített... de itt van la! meglettem!” csengett fel Ivette kedves hangja, miközben kezét melyben egy pár fehér tiszti keztyű szorongatott, diadalmasan fölemelte. Azután vidám trillák kíséretében eltűnt a cserjék sűrűjében. Armand ellenkező irányban gyorsan távozott.

Armand, bár biaságát kissé bántotta mégis alkalomszerűnek találta az esetet. Neje nem tagadt semmit s könnyed frivolitással avval mentegette magát, hogy ifjú életét nem fogja egy különöz szeszélyeiért feláldozni. Armand nem akart botránnyt s a szolid asszonyka elhagyta a házat parfümök, festékek, kréták, kozmetikák, ronderük, tinkturák és más effélé mixturák kíséretében.

Simieux colonel aranyvörös haju gyermeke nem ment vissza Aune-Catherine anyóhoz, Armandnál maradt, ki épséggel nem találta szükségesnek a hideg víz gyógyintézetet. Az élénkzellelű gyermek új életre keltette.

Sugaras napokon órákon ülnek együtt az illatos orgona árnyában. Ivette szorgalmasan regéli a nagy anyótól tanult felhő-meséket, míg Armand fel a magasba bálmul s feszült érdeklődéssel vizsgálja a tündérmesék élénk illusztrációit: a csodás felhők-eket.

És Armand gyógyul... .

Francziából: P. S.

nem jelent fel marasztaltatik, vagy elutasítatik keresetével, minthogy pedig igazolás esetén is annak a költségét megfizetni kénytelen, tehát sok esetben méltánytalan költsékezés árán jut el ahoz, hogy ügye tárgyalás alá vessék. Feleslegesnek tartom annak változtatását, hogy nagyobb számú ügynek egy időre tűzött tárgyalása a legnagyobb gyorsaságot igényli, amely szükségképen az ügynek felületés előkészítésére, ez pedig, a felelbiteli eljárásban behozott közvetlenség-nél fogva, ismét költségesebb tárgyalás ismétlésére vezet, minden esetre pedig nem alkalmas arra, hogy népünk, amelynek jó része nem képes ügyvédi képviseltetéséről gondoskodni, megérteni ügyét, a természet rendje szerint akkorra már kifáradt bíróval nem tudhassa. — Nem kétem, hogy ez az eljárás talán az ügyek gyorsabb elintézésére van szánva, de valóban nem azt eredményezi, hanem annak a felfogásnak terjedését, hogy szegény ember nem találhatja meg az igazságot s ezen az uton ez az eljárás a különben páratlan s véleményem szerint is czelatában és alapjában nem kifogásolható igazságszolgáltatásban való hitet rendíti meg, éppen a vagyonalanabb osztálynál, tehát a nép tömegében s ez is szaporítja azt a orrást, mely a hatóság iránti bizalmatlanságot táplálja s egyszerűmind elrettenésére szolgál a bírói eljárásra utalt feleknek az igazság keresésétől. Hogy ez az elrettenés azután arra alkalmas időben a közéletlenség káros jelenségeként kerül felszínre, az természetes.

De különben is czelára nem vezetőnek kell ezt az eljárást tekintem tek. törvényhatóság, mert azt az egy napon elintéztelen ügyet ugy is több napra kell tárgyalás végett szétosztani, célszerűbb tehát, hogy a bíró annyi ügyet tűzzön ki, a mennyit el is képes intézni; és bizonyára többet és olapossabban intézhet el, ha naponként tűzi ki a tárgyalandó ügyeket és nem kapkodásra, zavarok előidézésére alkalmas nagy számban.

Az igazságszolgáltatásban kívánatos gyorsaság elérésére tehát az érintett eljárási mód sem nem szükséges, se a mi viszonyaink közepette nem alkalmas mód.

Mindezeknél fogva ezeknek a körülményeknek felemlítésével alkalmas kívánok nyújtani a tek. törvényhatósági bizottságnak az azokkal való foglalkozásra és felvetni a kérdést, nem tartaná-e célszerűnek ezt a kormányhoz intézendő felirattal a magas igazságügyi kormánynak a figyelmébe hozni:

1-szor, hogy az 1883. XXXIII. t.-cikk visszaállításával segítse elő, miszerint a bírák szünetidejének július és augusztus hónapokban igénybe vételével a nem feltétlenül sűrűs ügyek és perek kivételével törvénykezési szünet létesíttessék, hogy gazdának és munkásnak ne kellessék fontos gazdasági érdeke veszélyeztetésével ezen hónapokban az idő veszteséggel fel nem érő perekben a bíróság előtti megjelenéssel vesztelenni;

2-szor, hogy ugyanazon igazságügyi kormányrendelettel vagy ügyviteli szabályozással akként intézkedjék, hogy a bíró csak annyi pernek vagy ügynek a tárgyalását tűzze ki egy napra, mennyit az nap el is képes intézni, nehogy a feleknek szükségtelemül ismételen kellessék nagy anyagi hátrányokkal megjelenni.

A vármegye közgyűlése.

Szabolcsvármegye törvényhatósági bizottságának tavaszi rendes közgyűlése a héten kedden délelőtti 10 orakor vette kezdetét.

A közgyűlésen a törvényhatósági bizottság tagjai elég szép számmal gyűltek össze, még sem annyian azonban, mint gyűltek volna bizonyára akkor, ha választás is lett volna napirenden.

A gyűlést kevéssel 10 óra után nyitotta meg br. Feilitzsch Berthold főispán, üdvözlővén a megjelenteket s bejelentvén a töb-

bek között a törvényhatósági bizottság egyik régi érdemes tagjának, Bartholomaeidessz János th. főesperes nyiregyházi ág. hitv. evang. lelkesnek a Ferencz József rend lovagkeresztjével történt kitüntetését.

Az időközben szétküldött, 17 pontból álló póttárgysorozattal együtt 181 pontból álló tárgysorozat első tárgya a vármegye alispánjának időszaki jelentése volt, melylyel lapunk más helyein is foglalkozunk.

A közgyűlés az állandó választmány javaslatához képest fejezeteként tudomásul vette a jelentés egyes részleteit a kiegészítéssel, hogy a szociális mozgalmakra vonatkozó részről a mozgalom megszűntetése érdekében az annyi sikerrel fáradozó főispán részére az állandó választmány, az alispán részére pedig Bory Bélának a közgyűlésen tett indítványa alapján jegyzőkönyvi közönetet szavaztak, és elfogadták az állandó választmányon azon javaslatait is, hogy a köznép felvilágosítása és a felizgott kedélyek lecsillapítása érdekében a lelkesekhez valamint a községi előjárókhoz a közgyűlés felhívást intéz, a cselédek és munkások életbiztosítása, valamint a gazdákörök létesítése tárgyában javaslatot a vármegyei mezőgazdasági bizottságot, a közművelődés előmozdítása érdekében teendő lépésekre a nemrég megalakult Bessenyei kört, a természet megfelelő értékesítésének lehetővé tételére, illetve az ez irányban szükséges intézkedések megjelölésére a Felső-liszavideki gazdasági egyesületet kéri fel s egyidejűleg már most megbiztatnak a főszolgabírák, hogy a gazdasági hitelszövetkezetek létesítésére alkalmas községeket jelöljék meg.

Nagyobb és érdekes vitát idézett elő az alispáni jelentésnek ugyancsak a szociális mozgalmakkal kapcsolatos azon része, amely az igazságszolgáltatás módzatáinál tapasztalt hiányok orvoslására vonatkozik. Ehhez a részhez ugyanis a nyiregyházi ügyvédi kar egy memorandumot nyújtott be a közgyűléshez, amelyben a nyári törvénykezési szünet behozatalát és az egy napra tűzendő tárgyalások számának lehető apasztásán kívül még az 1868. évi LIV. t.-cz. 111. §-nak visszaállítását, vagyis a 2 órai várakozási idő újbóli behozatalát, valamint a kisebb értékű perekben a felelbiteli korlátozásának megszüntetését illetve a kormányhoz és a törvényhozáshoz ilyen értelmű felterjesztés küldését kéri.

A vitában Megyery Géza kuriai bíró a törvényszék elnöke, Szesztay Károly ügyvéd, Mikecz János alispán és Kovács István törvényszéki bíró vettek részt, kik a törvénykezési szünet újbóli hatályba léptetését, vagyis azt a gyakorlatot, hogy a nyári hónapokban, júliusban és augusztusban, tehát a legszorgosabb gazdasági munkák idején a felek a bíróságok elé ne idéztessenek, mindnyájan szükségesnek találták, a többi kérdésnél azonban Megyery Géza és Kovács István a fenálló szabályokat vették védelmükbe. A közgyűlés az állandó választmány javaslatát fogadta el, amely szerint a törvénykezési szüneten kívül még annak az elrendelése iránt is feliratot intéz a közgyűlés, hogy a bírák egy tárgyalási hatánapra csak annyi ügyet tűzzenek ki, amennyi a hatánapon tényleg el is bírálható.

Ugyancsak az alispáni jelentésre vonatkozóan tette szóvá Megyery Géza azt, hogy a jelentésben a közoktatásra vonatkozó rész egészen hátul, kisebb jelentőségű ügyek után van felvéve. Mikecz János alispán e részben azt a felvilágosítást adta meg, hogy ennek oka egyedül az, hogy a közoktatásra vonatkozó adatok csak a jelentés összeállítását, sőt nyomtatás alá bocsátása közben érkeztek be hozzá.

Az alispáni jelentést ezután részleteiben is tudomásul vették.

A tárgysorozat második pontja a vármegyei házi pénztár múlt évi zárszámadása volt, amelyet a közgyűlés az állandó választmány javaslatához képest szintén tudomásul vett.

A nyirbátori és tiszai járásokban rendszerezési szándékolat díjnak, illetve iróki állás költségeinek fedezését a belügyminiszter el nem vállalván, megbizta a közgyűlés az alispánt, hogy ezem állásoknak a vármegye által leendő javadalmazása tárgyában tegyen javaslatot.

A kataszteri munkálatoknál azt óhajtaná a vármegye, hogy azok felülbírálatában a törvényhatóság is közreműködhessek. A pénzügyminiszter ezt a törvény rendelkezése ellenére teljesíthetőnek nem találta, miért is a közgyűlés a miniszterhez a törvény megváltoztatása érdekében intéz feliratot.

A Ludovika akadémiában betöltendő Butler-fele alapítványi helyre egyedül Schmotzer Béla nyiregyházi lakos pályázott, akit a közgyűlés egyhangulag ajánlta be.

Ekkor az alispán törvényszerinti jogával elve azt indítványozta, hogy a tárgysorozat sorrendjének megváltoztatásával a fontosabb tárgyakat vegye a közgyűlés tárgyalás alá.

Az indítvány elfogadtatván a vármegyei közpénzek elhelyezésének kérdése vétetett elő kapcsolatban a nyir-madai takarékpénztár és a Mándok-védeki hitelszövetkezet azon kérvényeivel, amelyben kéri, hogy a közpénzekből megfelelő összeg náluk is helyezessék el. A közgyűlés névszerinti szavazással az állandó választmány azon javaslatát fogadta el, hogy a közpénzek az eddig is e czélra kijelölt pénztételeknek helyeztessenek el.

Az ugy nevezett „Artéri vasut”-ra vonatkozó községi határozatok feletti határozathozatalt a közgyűlés az engedélyes dr. Járósy Sándornak lapunk mult számában ismertetett kérvénye folytán elhalasztotta.

Kállay András és társai bizottsági tagok azon indítványa került ezután tárgyalás alá, amely a törvényhatósági tisztviselők fizetésének felemelését s e czélra 2% pótdát kivételét javasolja. A közgyűlés azonban névszerinti szavazással 28 szóval 24 ellenében nem fogadta el.

Még a Nyiregyháza város és Morgenstern Zsigmond között, a vasuti út mellett levő faraktárra vonatkozó bérleti szerződés ügye került az első napon tárgyalás alá. Ezt a szerződést ugyanis a város czélszerűségi okokból árverés mellőzésével kötötte meg az eddigi bérlővel, — a képviselőtestületi határozatban azonban azon okok, amelyek a képviselőtestület ilyen elhatározásra bírtak, felelmitve nincsenek, miért is az állandó választmány a szerződéstől a jóváhagyás megtagadását s az árverés megtartásának elrendelését javasolta.

A tárgy meglehetősen élehangu vitát provokált, melynek vége az lett, hogy a közgyűlés szótöbbséggel az állandó választmány javaslatát fogadta el.

A közgyűlés második napján már erősen megcsappant érdeklődés mellett és gyorsabban menetben tárgyalattak a tárgysorozat több pontjai.

A közgyűlés még ma is tart.

A polgári leányiskola emlékünnepele.

Május hó 9-én este a színházban kedves, szép kis ünnepély folyt le a milleniumi nagy ünnepnapok évfordulója alkalmából.

A rendezőbizottság, élén Bölcsényi Vilma kisasszonnyal, oly szerencsésen válogatta össze a műsort annyi jóízűséssel és ügyességgel állította össze a tablókát, hogy a jelen volt díszes nagy közönség még sokáig jóleső érzéssel fog visszagondolni erre a bájos kis ünnepélyre.

A színház zsufolásig megtelt, egy-egy jónévű bál sem vonz oly sok szép leányt egyévé, mint a mennyien körül a két sor páholyban helyet foglaltak.

A függöny felvonása után érdeklődve fordult minden szem a színpad felé s a feláradó kedves kép láttára a meglepetés

csöndes morajlása zugott végig a közönség sorain.

Színen tizenöt kis lány állt karéjt képezve mindnyájuk ügyesen festett czimerre támaszkodott. Nagy Mária „Ki a babér?” című színi jelentését adták elő a czimeres, magyarruhás kis lányok, kiknek mindegyike egy vármegyét jelképezett a karéj közepén álló Heider Irma Pestmegyét. Ennek a szöke kis lánynak volt a legnagyobb szerepe, őt illeti tehát az elismerés oroszlánrésze is. A kis megyék bátran és szépen szavalták a hazafias entuziazmusban megírt sorokat, Szabolcsvármegye csengő hangon elmondott szavaiért még külön tapsot is kapott. Kovács Teréz IV. oszt. növendék perszontifikálta a mi vármegyénket.

Második számul zongorajáték következett. Bodó Márta IV. osztályu növendék foglalt helyet a zongora mellett meglepő nyugodtsággal és szépen játszotta el a „Vilgosi cimbalmos” című magyar motívumokból megalkotott zenei egyveleget, mely ábrándnak indul és reminiscenciákkal végződik. A sikerült szám után hatalmas tapsvihár zúdult fel a parterren.

Ezután jött az estély legszebb része „A nők hődolata” című drámai allegoria, Torok Lászlótól.

Színen először Hungária állt — Lang Kamilla IV. osztályu növendék — és lelkes szavakkal hívja fel a magyar nőket, hogy fejezzék ki halájkukat nemtőjük előtt a miért megengedik örniök ezt a szép napot. Erre a nők kara megcsendített egy remek, szép melódiájú dalt, melyet a Bánk-bánból mindnyájban ismerünk. A dal végétével három új alak jő, egy germán nő (Kertész Ilonka), egy szláv (Halmas Melánia) és egy román nő (Kovács Teréz) kifejezék rokonszenvüket Hungária előtt, erre színe lép a Rágalom sötét ruhában (Svarcs Margit) és nevének megfelelő szavakkal vágja oda a megriadt ünneplőknek, hogy a magyar nőknek nincs okuk, nincs joguk örülni az ezeréves multnak, mert hát mit se tettek, de sértő szavai csakhamar elvesztik mérőüket, a Hungária hívására megjelennek a háttérben egymásután történelmünk nagy nő alakjai. Először szent Margit (Jármy Etelka) korhű öltözetben, feje körül glóriával. A kar, tiszteletére áhitattal énekelte lantos Sebestyénnek egy megmaradt dalát.

Majd nyulánk kis lány alakja jelent meg a föllebbent függöny mögött. — Pánczéllal keblén, karddal derekán, fején strucz-tollas sisak. Kertész Janka volt az a bájos gyerek, a ki Rozgonyi Czeczillét jelképezte. A kar a Klapka induló lelkesítő dallamára rákezdett egy szép üdvözlő dalra. Dörgő taps hangzott fel a parterren a sikerült kútán.

Ezután Lórántffy Zsuzsanna (Szobonya Bella) és Zrinyi Ilona (Juvancs Vilma) jelentek meg sikerült jelmezekben. A kar „Rákóczy imája” dallamára énekelte hozzájuk üdvözlő éneket. Végül Wesselényiné (Szilágyi Emma) alakja jelent meg, kit szintén dal fogadott.

Meg van tehát czafolva a rít vad, a magyar nők ünnepehetnek, a magyar történelem nem szükölködik nagy női alakokban, kiknek megjelenése össze törte a rágalom szavait és fellelkesítette az ünneplő magyar nőket. Hungária hatalmas szavakkal sújtja le a megrémült rágalmat és büszkén mutat a háttérben megjelent új képre, ahol a magyar nők láthatók, ime nézd ezek a magyar nők, kik:

A férfiakal együtt kezdenek
S a versenyben, bár mindig női maradnak
Helyük megállják, nem lankadnak el.

Jóbról apró tündérek jönnek és kis versikék elmondása mellett babért raknak a piedestálra melyen a nők ülnek. A csoportot fölöt megjelenik égi ragyogásban a haza mentője (Géczy Gizike) égszínkék öltönyben kiterjesztett szárnyakkal és a kar rázendíti:

Isten áld meg a magyart.

Az őszhatás valami elragadó volt a közönség felállt helyéről és lélekzetét vissza-

fojtva figyelt a remek szép látványra, midőn leszállt a függöny alig szűnt meg a taps ótször hatszor fel kellett a függőnyt huzni hogy a kis szereplők fogadják a nézők beczégető ovációját.

Az általános dicséreten felül Hungária-Lang Kamilla érdemli meg külön az elismerést, mint aki szerepét v. g. helyes hangsúlyozással s hibátlanul mondta el.

Ezután Nagy Anna III. osztályu nővédek szavalták el Abrányi Emil — Mi a haza? című szép és nagyon hosszú költeményét. A kis lány ügyes előadása és nagy készült-sége alig volt jutalmazva azzal a hatalmas tapsviharral, mely szavaiata után percekig tartott.

Nagyon szépen sikerült ez az ünnepély, a rendező urak — Maurer László és Soltész Gyula — derekas munkát végeztek, a polgári iskola derék tanítónői pedig íményes tanujelét adta ügyességüknek és jó ízlésüknek. Fogadják a szép sikerért őszinte üdvözlötünket.

Hirek.

— Lapunk felelős szerkesztője, mint tartalékos hadnagy, négy heti fegyvergyakorlatra vonulván be, távolléte alatt a lap szemleli részéért társzerkesztők a felelős.

— Lelkesi kinevezések. Hrabár Mihály batári lelkész Nyir-Lugosra lelkészül, Jeles Gyula pircsei h. lelkész Nyir-Lugosra s.-lelkészül, Rácz Viktor nyiregyházi s.-lelkész Pircésre h. lelkészül nevezettek ki

— Kinevezés. Ó felsége Finkey Pál kiskivárdai járásbírósi albirót a pécsi kir. törvényszékhez bíróvá, Márczy Gyula kiskivárdai bírósi aljegyzőt pedig az ungvári járásbíróshoz albiróvá nevezte ki.

— Ujabb mozgalom a magyar mise ügyében. A magyar nyelv oltári nyelvű emelése tárgyában ujabb mozgalom indult meg, mely remélhetőleg e nagy fontosságú — s a magyar ajku görögkatholikusság 50 éves óhajának megvalósulhatása érdekében erudítnyes megoldásra vezethet. Ugyanis e hó 4-én Szabó Jenő nyugalmazott miniszteri tanácsos, főrendiházi tag, dr. Pásztyeli Jenő és Novák Kálmán autonómiai képviselők Budapestről H.-Dorogra érkeztek, hogy a magyar püspökség létesítése — és a magyar nyelvnek oltári nyelvű emelése ügyében működő s Dorogon mint a kezdeményezés helyen székelő országos bizottságtól egyévi időtartamra terjedő megbízást kérjenek arra nézve, hogy a magyar nyelvű liturgia behozatala, illetve az ez iránti kívánalom érvényre emelése ügyében a szükséges lépéseket meg a legmagasabb forum — a pápai szék előtt is megtehessek.

Az e tárgyban megtartott bizottsági gyűlés megadta egy évi időtartamra a kért megbízatást azon határozott kikötéssel, hogy sehol, — tehát sem az érdekeltpüspökök előtt, sem másut a magyar püspökség felállítására iránti kívánalomról le nem mondhatnak, illetve ennek elejtéséről ígéretet sehol sem tehetnek. Ugyan-e tárgyban nyilatkozott H.-B.-szörményben az ottani új templom felszentelésére odautazott Fircsik Gyula munkács püspök is, a Debreczeni Ellenőr szerint a következőket mondván a doroghiak küldöttségének: A pápa ő szentsége nem zárkózik el az indokolt kívánalmak elől, de a fán sem terem egyszere gyümölcs, hanem előbb rügy, levél, virág képződik s csak aztán jön létre a gyümölcs. Így vagyunk a magyar liturgiával is. — Bizonyos előkészületekre van szükség, hogy ez megvalósuljon. — Erőszakos uton, kibálással nem érnek célzt, hanem lassan, csebitadatosan munkálkodva, együtt működve, mielőbb sikerit arathatunk.

— Vallástanári-választás. A helybeli ág. evang. főgymnasiumi pártfőnöksége e hó 7-én d. u. 5 órára összehívott gyűlésében döntött a főgymnasiumi vallástanári állásra meghirdetett pályázat sorsa felett. A beérkezett 22 pályázó közül időközben 3 visszalépett s így

18 kvalifikált pályázó közül volt módjában a pártfogóságnak választania. Beadatot összesen 57. szavazat s ebből 30 *Henriczy Béla* azódi s.-lelkész és vallásánarrá esett, aki eként abszolút többséget nyert, megválasztott vallásánarrá kijelentetett. Utána a legtöbb szavazatot *Jungmann Géza* felső-kemencei ág. ev. lelkész, volt nyiregyházi s.-lelkész kapta. A gyűlésen *Májerski Béla* felügyelő elnök ölt.

— **Millenniumi Ünnepe.** A helybeli ág. evang. főgimnáziumban e hó 10-én, kedden délelőtt folyt le a évezredes nemzeti ünnep emlékére rendezett iskolai ünnepély. Az ünnepély, amelyen a főgimnázium tanári karán és tanuló ifjúságán kívül jelen voltak sorában ott láttuk *Bartholomaeidesz János* tb. főesperes lelkész, *Benics László* polgármestert, *Somogyi Gyula* kir. közigyőzt stb. az iskola diszteremben délelőtt 9 órakor vette kezdetét a főgimnáziumi dalkör énekével, melynek elhangzása után dr. *Vietóris József* tanár adta elő nagy hatással ünnepi beszédét.

— A beszéd után a dalkör a himnusz énekelte el, melynek elhangzása után *Martiny József* igazgató tudomására adta az ifjúságnak, hogy az ünnepi alkalomból az nap nem tartanak meg az előadások. Megemlítjük még, hogy e napon a főgimnáziumon, az ág. hitv. ev. templom tornyán, a központi elemi iskolán és a polgári leányiskola épületén lobogók lengtek, a többi épületeken azonban mi jel sem emlékeztetett a millenniumi nemzeti nagy ünnepre.

— **Dalestély.** A nyiregyházi városi dalegylet vasárnap dalestélye ezuttal is kitűnően sikerült. A műsor minden egyes számát nagy tetszéssel fogadta és zajos tapsokkal jutalmazta a szép számú intelligens közönség, különösen pedig a már jól ismert „Párisi ifjak”-at, *Huber Károly* „Fohász”-át *Mayer Ferencz*, bariton és *Krescsák János* tenorszóljával. Tetszettek a Hoppe-féle magyar dalok, valamint az aradi országos verseny közös versenytáborába a „Sóhajtság” is, bár ezen is megérzik, hogy szerzőjében több a zenei készlettség, mint az invenczió. — Az „Ossian”-t természetesen ezuttal sem engedték el.

— **A szeszyár és hízalzó ügye.** A *Schlichter Gyula* honvédszár százados által terve vett s Nyiregyházan részvénytársaság útján létesítendő szeszyár és hízalzó telep kérdésének megbeszélése czéljából tegnapelőtt, kedden délután megtartott értekezleten felül a kevés számmal jelentek meg a meghívottak s ezeknek többségük is a terv ellen nyilatkozott ugyan, az eszme megpendítőjét azonban, mint értesülünk, a terv kivihetősége iránti bizalmatlanság iyletképpen való megnyilatkozása epenséggel nem csüggesztette el, sőt csak annál szelebb körü tevékenységre sarkalja. Tanulmány — útjában szerzett tapasztalatait ugyanis most már saját útján szándékozik a nagy közönséggel teljes részletességgel megismertetni s bizik abban, hogy azt a közönyt és a vállalkozási szellemnek azt a hiányát, amelylyel eddig találkozott, sikerülni fog leküzdenie és nagyfontosságú tervét megvalósításra juttatnia.

— **A vármegye monografiája.** Vettük és közöljük a következő fölívát: „A Magyarország vármegyéi és városai” monografiájának szerkesztő-bizottsága a vármegye közönségének megbízásából és hathatós támogatása mellett, az év folyamata alatt Szabolcs vármegye monografiáját fogja irodalmilag feldolgozni. A már régebben felkért munkatársak munkálataikkal részben elkészült vannak, részben pedig a rendelkezésre álló s nagyobb fáradságot igénybe vevő anyagok feldolgozásán serényen munkálkodnak, úgy, hogy e mű megjelenése ez év végére okvetetlenül várható. A szerkesztőség, kik az ország legelőkelőbb szakférfiaiból és íróból állanak, e mű kiállítására érdekében semmi költséget nem kímélve, Vende Aladár segéd-szerkesztő ural kiküldötte, hogy vármegyéket járja be, s itt gyűjtse össze a szükséges

műtörténeli, geneologiai, heraldikai, néprajzi, mezőgazdasági és a régi nemesi kuriákra és kastélyokra stb. vonatkozó adatokat és eszközölje egyszersmind a szükséges fénykép felvételeket. Miután mindnyájunk érdeke, hogy ezen nagy horderejű irodalmi vállalatban Szabolcs vármegye méltó helyet foglaljon el, tisztelettel kérem, hogy Vende Aladár segéd-szerkesztő urnak czéljai kivételében segédkezet nyújtani és őt ezen hazafias munkálkodásában minden tekintetben támogatni sziveskedjék. A nevezett segéd-szerkesztő ur oda érkezésének idejét külön fogja tudatni. **Kállay András**, a helyi bizottság elnöke.

— **Gyászrovat.** Alólirottak a magok és az összes rokonság nevében, mely fájdalomtól megtört szívvel tudatják a legjobb férj, a szerető gyermek, a pótolhatlan apa és sógorinak *Tihor Mór* m. kir. dohányjövédék-tiszt, szolg. kiv. honvéd főhadnagyának, folyó 1898. évi május hó 6-án esteli 8 órakor, élete 49, boldog házasságának 13-ik évében hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogulnak földi maradványai folyó 1898. évi május hó 8-án délután 5 órakor fognak, az ev. ref. vallás szertartásai után, az uj-szöllő soron levő saját házából, a vasut melletti sirketben örök nyugalomra tetetni. Nyiregyháza, 1898. május hó 7-én. Aldás és béke poraira! Özv. *Tihor Mór*né, *Máté Mária*, mint neje. Özv. *Tihor Bertalanné*, mint édes-anya, *Tihor Gábor*, *Tihor Erzsike*, *Tihor Mariska*, *Tihor Boriska* gyermekei. Fülöp *Béni* és neje, *Schmal László* és neje, *Kalmár Vincze* sógorai. *Máté Gizella*, *Máté Ilka*, *Máté Jolán*, sógornői *Tihor Gyula*, *Tihor Sándor*, *Tihor Imre* fiverei. — A rakamazi dohánybevaltó-hivatal tisztikara külön gyászjelentést adott ki.

— **Majális.** A gyermekek öröme: a majális, Nyiregyházan tudvalevőleg örömmünnepe a nagyoknak is. A legtávolabb eső tanýákról is bejönnek és kimennek ilyen alkalomkor a szülék is a majálisra, amely székértáborával, a mindenféle hangzó muzsikaszóval országos vásárhoz hasonló népünneppé növi ki magát. A kedden lezajlott majálisnak az időjárás is kedvezett. A vasárnap eső elverte a port, a hétfői szép napos idő felmelegítette a levegőt: nem is maradt otthon gyermek, aki csak tehette, mind kint volt a majálison. Reggel 8 órakor vonult ki a majdnem kétezerre menő gyermekereg zászlókkal, virágokkal, vidám muzsikaszóval és dobörgéssel végig a városház-téren, vármegyeház-téren és Kossuth-utczán. Ott kint aztán folyt a játék, meg a — táncz. Őt helyen szolt a banda s az apróságok olyan tüzzel járták, hogy példát vetetne róluk a blazirt fiatalság. Délután három óra tájban ugyan egy kis futó eső riasztotta meg a mulatozókat, de mihamar kiderült. Csak öt óra után kezdtek szállingózni visszafelé, kifáradva, elbágyadva, de jókedvvel, mert hiszen egyszer esik esztendőben — majális!

— **Telefon Nyiregyházan.** Több ízben tettünk már említést arról, hogy a kereskedelemügyi miniszter Nyiregyházan állami helyi-telefonhálózat létesítését tervezi. A telefon létesítésének kérdése immár közeledik a megvalósuláshoz és mint örömmel jelezünk, a közigazgatási bejárás mér e hó 23-án fog tartatni A telefonhálózatot a nagyváradi posta és távirada igazgatóság fogja építeni.

— **Az adómentes ingatlanok pótdádói.** Országszerte bizonytalan a gyakorlat, hogy az állami adómentesség kedvezményében részesülő ingatlanok — hazák és földek — a törvényhatósági és községi pótdádoktól szintén mentesek-e? Általános az a szokás, hogy az ilyen ingatlanok után a törvényhatósági és községi pótdádók sem vetetnek ki és ennek a szokásnak leginkább az a körülmény szolgál alapjául, hogy az adómentes ingatlanok állami adói elő nem iratvány, az elő nem irt adók a pótdádók alapjánál figyelmen kívül maradnak. Szabolcs vármegye számvevősége ezen gyakorlatot helytelennek találván, előterjeszt

tést tett az alispáni hivatalhoz, hogy e tekintetben a belügyminiszteriumtól felvilágosítás keressék. A belügyminiszter az alispáni felterjesztésre adott válaszában egy 1895-ben kiadott határozatát küldte meg, amelyben a többek között az is foglaltatik, hogy az a körülmény, hogy a földek és házak bizonyos esetekben állami adómentesség kedvezményében részesülhetnek „illetőleg a törvény szerint járó állami adó az illetőnek elengedtetik, koránt sem szolgáltat kellő jogalapot arra, hogy a községi pótdádo alól is mentesítsék!” Ezen belügyminiszteri felvilágosítás alapján a vármegye számvevősége koríratot intézett a községi és közigyőzközhöz, valamint Nyiregyháza városához, amelyben fölvezetett őket, hogy az 1899-iki községi költségelirányzathoz a községi pótdádo kivetési kulcsának megállapítása czéljából az ideiglenesen elengedett állami adók is kimutatandók, ugyszint kimutatandók az 1899. évi utadó alapjául is, a vármegyei pótdádoknál pedig már a folyó évi kivetésnél figyelembe veendő. Ez az új rend különösen a vármegye Tisza-menti községeiben bir nagy fontossággal, ahol az árterekbe vont nagybirtokok az ideiglenes állami adómentesség következtében eddig a törvényhatósági és községi pótdádoktól is mentesek voltak s így a községi terhek az adómentességben nem részesülő többi birtokra nehezültek. Nyiregyházan pedig főként az ideiglenes adómentességben részesített új épületek tulajdonosait fogja kellemetlenül érinteni, mint akik az ilyen épületek után eddig csupán a mérsékelt általános jövedelmi pótdádo fizették, holott ezután egy a törvényhatósági, mint a községi pótdádokat is kötelesek lesznek fizetni.

— **A villamos vasut.** A villamos vasut, amelynek létesítését olyan nehezen várja Nyiregyháza, ez év folyamán a vasuti ut rendezésének és kiszélesítésének késlekedése miatt ugyan már nem készül el, hogy azonban jövőre felépíti az engedélyes „Részvénytársaság villamos és közlekedési vállalatok számára” czég, — ha ugyan a vasuti ut jövőre rendezve lesz — annak biztos előjele az, hogy a részvénytársaság a várossal kötendő terület-használati szerződés tervezetét már elkészítette s mint értesülünk, az még a hét folyamán benyújtatik a városához. A czég a szerződés tervezete feletti tárgyalásokat már a jövő hó elején óhajta megtartani.

— **Megsemmisített választás.** A kereskedői alkalmattal betegesgelyőz pénzáránál megjejtett legutóbbi választást a városi tanács, mint első foku iparhatóság, a hétfőn délután tartott ülésében megsemmisítette azon az alapon, hogy a közigyűlésen nem voltak jelen határozatképes számmal.

— **Adókövetés.** Az érdekelte adókövetők tájékozása czéljából közöljük azon határnapok kimutatását, amelyeken a nyiregyházi kir. adóhivatal kerületében levő községek adózáinak 1898. évi III. oszt. kereseti adója a kivető bizottság által tárgyalatni fog: Nyiregyháza május 20., 21. és 23-dikán, Balsa, Szabocs, Buj, Csobaj, Berczel, Beszterez, Keék, Buj, Demecser, Gáva, Gégyény, Ibrány, Kemecse május 24-én, Kenéz, Viss, Zalokod, Kótaj, Nagyfalva, Nagyhalász, Nyirbogdány, Oros, Paszab, Pazon, Po'gar május 25-én, Pthrégy, Takta-Kenéz, Raad, Vasmegeyer, Rakamaz, Sényó, Tura, Székely és Téth, Szent-Mihály, Tisza-Ladány és Tardos május 26-án, Timár, T.-Dada, T.-Büd május 27-én, T.-Dob, T.-Eszlár, T.-Lök, Ujfejtört, Vencselló május 28.

— **Színházi jelentés.** *Tiszay Dezső*, a Nyiregyháza részűl színtársulat igazgatója ujjában a következő jelentést teszi közhírre: Van szerencsém Nyiregyháza és vidéke nagy-érdemű közönségét tisztelettel értesíteni, miszerint előadásaimat folyó év május hó 14. helyett folyó év május hó 25-dikán, szombaton fogom a „Varázsgyűrű”, *Planquette* remek zenéjű és hírneves operettjével megkezdeni. — A berlet eszközésével és berlet-pénekek felvételével *Suray Kornél* színházi

titkár bízott meg, aki e czélből már a városba érkezett. Előjegyezni folyton lehet Jakobovits Fanny kisasszony dohánytözséjében. — Nyiregyháza, 1898. május hó 10-en. Kiváló tisztelettel *Tiszay Dezső*, a miskolczi nemzeti színház igazgatója.

— **Próbabál.** Szombat este hangos mulatság volt a „Korona” nagy termében. Alföldy Károly, a ki már huszonegyedik éve, hogy állandó tavasi vendége városunknak, tartotta próbabálját nagy érdeklődés mellett. Az apró urak és hölgyek egymással mutatattak be tudományukat. Egy pár új kórtánczot is láttunk, így az arcadient, graziant, pas de patineurst, hanem ezek aligha lesznek életképek, nem úgy mint a mesterkéletlen — pas de quatre, a mely nélkül mulatságot ma már elképzelni is alig lehet. A derek tánczmester igazán szép sikert ért el apró tanítványaival. A Tahy Ernőke és Führer Margitka által rokkó toalettnben eljárt — menuet de la cour, általános tészést és derültséget keltett, igen kedvesek voltak a kis babák komoly fehér parókáik alatt. A Hudák Juliska farszótó tarantellája után élénken tapsoltak a nézők és a kis tánczosnó kézzel-kezre járt a pusztit osztagotó mamák közt. Ezután deli magyar tánczra lendült két pár öt-hat éves honfi társunk és társnőnk Kovács Annuska, Orsovsky Laczika, Lakner Lenke és Haas Nándor, aztán ugy megpörgették, forgatták egymást hogy csupa gyönyörűség volt látni. A szünet után 9 óra tájban általános lett a jó hangulat s a kék válszalagos rendező urak ugyancsak kitétek magukért, hogy ezen a nevezetes estén, az első bál nagy estéjén valahogy petrezselymet ne áruljanak a kis tánczosnók, tancoltatták is őket ifjú tűzzel és kollégális előzékenységgel, majd két óra volt már a mikor vége szakadt a tánczának. Azt pedig diszkrétül ki sem írjuk hogy egy némely urak és hölgyek fejcsékeit mamáik ölébe hajtva aludtak édesdeden jólelekkel, ahogy aludni csak az első próbában lehet.

— **Az adófizetők figyelmébe.** A városi adóhivatal figyelmzetteti az adófizető közönséget, hogy a második negyedr esedékessé vált adótartozások a folyó május hó 15-iki napjáig fizethetők be kamat nélkül. Igyekezzenek tehát az adófizetők tartozásait ezen határnapig befizetni, mert annak elteltével a második negyedr esedekes adótartozás után is 5% késedelmi kamatot lesznek kénytelenek fizetni. Egyidejűleg arra kéri a városi adóhivatal az adófizető közönséget, hogy a városban lakók lehetőleg hétfőn, kedden, csütörtökön és pénteken teljesítsék a befizetéseket, mert szerdán és szombaton a tanyákon lakók tömeges jelentkezése miatt a befizetések csak késlekedéssel vagy egyáltalán nem volnának teljesíthetők.

— **A főgimnázium játéktere.** A helybeli főgimnázium részére a város a kállai-utca végénél a régi temetőkert és a legelő egy részét játéktérül engedte át. A vármegyei közoktató részére azonban szükség volt azon területre is, amely játéktérül szolgált, miért is a főgimnázium igazgatósága most az elvett terület helyett másikat kér a városától. A városi tanács legutóbbi ülésében foglalkozott ezzel a kérdéssel s az új játéktér helyét a vásártér mellett jelölték át a részét jelölték ki, amely az orosi út mentén a volt lópor-torony mellett kerül el.

— **Nyilvános nyugtázás és köszönet.** A nyiregyházi községi polgári leányiskola által folyó hó 9-én rendezett milleniumi emlékünnap alkalmából összes bevétel a felülfizetésekkel együtt volt 190 fnt 30 kr. Kiadás 77 fnt 56 kr. Tiszta jövedelem 112 fnt 74 kr. Felülfizettek: Porubsky Pál 2 fnt, Sexty Gyula 1 fnt, Jóba Elek 1 fnt, Hunyadi László 50 kr. Fogadják jótéteményükért a rendezőség hálás köszönetét. Különös köszönetét fejezi ki a leányiskola igazgatósága ezúton is *Mauer László* urnak, ki az emlékünnap-szereplő csoportok összeállításában s

általában az ünnepély rendezésében fáradságot nem ismerő odaadással biztosította az előadások sikerét.

— **Névmagyarosítás.** *Hock (Holecz) József* nyirbélteki esendőr, vezetéknévét belügyminiszteri engedéllyel „*Hunyadi*”-ra változtatta.

— **Felülfizetések.** A főgimnáziumi ifjuság hangversenyén felülfizettek: Dr. Meskó László 4 fnt, Dr. Ferlicska Kálmán 3 fnt, Baruch Arnold, Bleuer Lajos, Dr. Gara Leo, Lichtmann Dezső 2—2 fnt, Alföldy Károly 2 fnt 50 krt, Baumann Jenő, Geduly Henrik, Hoffmann B. Béla, Joba Elek, Klar Andor, Mandl Emil, Markovics Henrik, Nemes Imre, Sexty Gyula 1—1 fnt, Bacsó Béla, Bleuer Bertl, Fejt László, Hunyadi László, Jakó Pál, Surányi Imre, Szlaboczky Ernő 50—50 krt; jegyeiket megváltották: Hege-düs Edéné, Mandl Gusztáv 5—5 frtal, Liptay Jenő, Tester Lajos 2—2 frtal, Menyhért János 1 fnt 60 krral, Meskó Elek 1 frtal. Fogadják a t. felülfizetők a rendezőség hálás köszönetét. Egyuttal öszinté köszönetet mond a rendezőség Bleuer Rózsika, Májerszky Nellike és Sarvay Ilonka kisasszonyoknak, kik szíves közreműködésükkel a hangverseny sikerét biztosították.

— **A helybeli kereskedő ifjak egylete által rendezett Szechenyi ünnepély** 37 fnt 30 kr. tiszta jövedelmel eredményezett, mely összeg vármegyei alispánja által illetékes helyére elküldetett. Ezen összeghez felülfizetések által hozzájárultak: Dr. Haas Emil 3 fnt, dr. Kovács Elek 2 fnt, Bleuer Lajos, Lederer Ignác, Hoffmann B. Béla, dr. Rosenberg Emil, Weinberger Arthur, Juhász Etele, N. N., dr. Hoffmann Emil, Kubassy Béla, Spitz Ferenc 1—1 frtal, dr. Járóssy Sándor 1 fnt 50 kr., ifj. Kállay András, Blumberg József, Bergstein Lajos, Chudra Péter, Blau Mór, dr. Zinner Samu, Szell Albert, Pavlovits Sándor, dr. Paczauer Béla, Hunyadi László, Friedlieber Ignác, Weinberger Johanna, Britz Miksa, Nagymáté Márton 50—50 krral. Fogadják a szíves adakozók az inszegesek és az egyesület nevében hálás köszönetünket. Ez alkalommal az egyesület Halasi János urnak hálás köszönetét fejezi ki, ki „gróf Szechenyi István élettrajza” című diszmuvel az egyesület könyvtárát gyarapítani szíves volt.

Nyiregyháza—vásáros-naményi helyi érdekű vasút.

Mint már lapunkban említettük, Vidovich Menyhért nyugalmazott honvéd-ezredes debreczeni lakos, a kereskedelmi minisztertől — egy Nyiregyháza—Vásáros-Naményi futó helyi érdekű vasút előmunkálatainak fogantatására az engedélyt, egy évi tartamra megkapta.

Most pedig érdekel közöljük, hogy engedélymentes személyesen tárgyalt e hó 11-én főispán ur ó méltósága, az alispán és Nyiregyháza polgármesterével s mint örömmel értesülünk, a mozzalom megindítására nézve — teljes megegyezésre jutottak.

Hallomás szerint 32 község 35000, — Nyiregyháza városával együtt 60000 — lakossal és 120—130 ezer hold földdel lenne érdekelve.

Magunk részéről a kérdéses vidék gazdasági viszonyaira nézve nagy horderejűnek tartjuk e valóban szerencsés eszme megvalósítását, mert a vidék ugy gazdaság- mint kereskedelem tekintetében — a vasút létesítése által óriási lendületet venne.

Nyiregyháza nézve is felette fontos e vonal létesítése, mert a Tisza vidékét magához vonva — forgalma hatványozódnék és nem mellékes kereskedelmére nézve az sem, hogy a Tisza a legrövidebb vonalban lenne a városhoz fűzve.

Végre elismerést kell szavaznunk megénk fő- és alispánjának, nemkülönbön Nyiregyháza polgármesterének, — kik a terv megvalósításában engedélyest a lehető legjobb akarattal támogatják.

De e támogatás, ha még oly hathatós is, csak az esetben vezethet sikerre: ha első sorban az érdekeltek, másodszorban pedig megénk — minden kulturális érdeklőt érdekek viseltető nagy közönsége a támogatásban ugy erkölcsi, mint anyagi tekintetben részt vesz.

A nyiregyházi ipartestület évi jelentése.

Megjelent a helybeli ipartestületnek mult évi működéséről szóló előjárósági jelentés. A 20 nyomtatott oldalra terjedő füzetecske érdekes alakban tárja az olvasó elé az ipartestület mult évi működését, akár csak egy jól sikerült kép, amelyhez, ha kellően van megvilágítva, nem kell magyarázó szöveg, hogy megértjük mit ábrázol, sem felfedező tehetőség, hogy az művészi kezek alkotása.

Nézzük magát az évi jelentést, világítsuk meg ezt több oldalról, hogy a maga valóságában láthassuk az ipartestület mult évi működését.

A legelső, ami figyelmünket azonnal az első szempillantásra megragadja s mindvégig lekötli, az a rika — szép, választékos nyelvezet és törölmetszett magyarság, amelylyel a jelentés megírva van. Aljlon itt belőle szóról-szóéa egy kis szemelvény; például:

„Elvitáztatlan tény és való az, hogy a mai viszonyok fejlődése az emberi szervekre oly nagy befolyást gyakorolnak, s különösen ha olyan dolgok vagy ügyek elintézése merülnek fel; amely az egyes érdekeket kell, hogy kizárja s a közügy érdekét szem előtt tartva inteztessek, ugy egyes szenvedélyek megtámadásának vannak kitéve, azonban azt agyon hallgatva; a közérdek kívánságát kell, hogy előmozdítsuk.” — Ezután pedig így folytatja: — „*Ne engedjük a szenvedélyeskedésnek még csak árnyékot sem fellepni, hanem törekedjünk erős akarattal és kitartással oda-hatni, hogy minden egyes érdekeknek kívánsága betöltesse legyen s így ha összetartunk, s egymást megverte küzdünk, ugy meg lesz működésünk gyünönlése s ipartestületünk virág-zani fog, mert igaz azon közmondás, hogy a kitartás minden legyőz.*”

Hát hol van az a mucsai kisbíró, aki ennél emelkedettebb hangon tudná jelenteni, a malom alatt, hogy megszűnt a sertésvesz, vagy hol az a „*Csömöge Jantsi*”, aki ennél zengzetesebb nyelven tudná megírni „*leveleit*”, az ő „*szerelemes katáéhoz*”??

Azt a megelegedést, melyet a testületi előjáróság jelentése további részében azzal fejez ki, hogy „1897. év február 10-én választott meg Komjáthy József okleveles jegyző ipartestületünk jegyzőjévé, akiben is szorgalmas, munkás szakembert nyertünk s ipar-ügyünk megelegedésünkkel végzi,” — fényesen indokolja a jelentésből tettebb idézett két bekezdés.

Gratulálunk a megelegedéshez s a szakemberhez!!

Nézzük most a jelentés további részét! A szármadás bevételi oldalának 2. pontja „tagságdíjakból 376 tagtól 376 fnt 30 kr. bevételt mutat fel.

Érthetetlen dolog. — A testületnek, a jelentés 9. lapja szerint, 1897-ben 805 tagja volt, az évi tagságdíj pedig *csékely egy forint*, hát még ezt sem volt képes mind a 805 tagtól beszédetni az előjáróság?

Feltéve, hogy ez a 376 fnt 30 kr. mind 1897. évi tagdíj volt — ami pedig nem áll — akkor is, még 428 fnt 70 kr. hátrány maradt 1897-ről, tehát több, mint az évi tagdíj-összeg fele. Ha ilyen erélylyel tudja az előjáróság behajtani ezt a csékely egy forintnyi évi tagdíjat, akkor nem csoda, hogy a mult évben is 459 fnt hátrányt kellett törölnie s így így halad, akkor a folyó évben legalább 1000 fntot kell törölnie hozni s legalább még két olyan kölcsönt felvenni, a

CSARNOK.

Széchenyiről.

Irta és a ker-sekedő ifjak önképző egyletének ápril 24-iki estélyén felolvasta: Haas Ignác.

(Vége)

Mennyivel irigylésre méltóbb ehhez képest azon vértanúk sorsa, kik halállal változtatták meg magukat szenvedéseiktől; de Széchenyi újjá teremtett életre ébresztett egy nemzetet és az Istenek földi halandónak nem engedik megtorlatlanul a teremtés munkájába való avatkozást; lelánczolt Prometheusként kellett megvezelekenie alkotásáért, mardosa újra meg újra fellobbanó emlékezete által, míg végre a sors megelegéven a szenvedést, élte akonyán fellebentte az értelmére borult fátyolt és ha döblingi siralom házából többé ki nem is bocsiát, megadta neki az idők folyása által enyhített öntudatot és önmegadást, engedte örülni neje, gyermekei, barátai, tisztelői szeretetének, visszaadta éles itélőképességét, melylyel előre megjósolta az akkori szerencsétlen kormány rendszer bukását, visszadta bizalmát a korona felkent viselője iránt, kiről már akkor ugy nyilatkozott: „megláskák, a legalkotmányosabb fejedelem lesz belőle”, visszaadta reményét a magyar haza jobb jövője iránt, melylyel élete utolsó szakában, habár nem a tettek mezején, de a barataival való érintkezésben, kiterjedt levelezéseiben és irataiban mind többet és többet foglalkozott, ugy annyira, hogy már-már reménykedtek hivi, hogy őt még viszontlátnák, diadalmas vezérként a közelet küzdeletén, melyen hajdan annyi babért aratott.

A remény hiu volt és végzetesek önmagára nézve a nagy szellem utolsó fellobbanásai, melyek vakító fényvel világíták meg nemcsak az akkori politikai állapotokat, hanem megdöbbenítő hűséggel szabták meg teendőikül az azóta tényleg bekövetkezettek.

Deák Ferenczhez halála előtt alig egy héttel írt végrendeletszerű üzenetében e szavak állanak:

„Tanácsom és ezt kár volna kinevetni — az, hogy őszinte kibékülés történéjk az 1847—48-iki alapon és a fejedelem megalázása nélkül, kit mint Magyarország királyát, bizonyára nagyinak óhajtunk látni.”

A mindenhatóságnak érzetében durva hatalmi körének, Széchenyi mind gyakoribb érintkezéséből honfitársaival, akkori irodalmi munkásságából, levelezéseiből konspirációt sejtettek és nem áttalottak a szerencsétlen nagy férfiú szomorú asyulmányában házkutatást tartani, elhurczolván iratait, naplóját, levelezéseit és egyidejűleg kutatást tartván Becsben lakó családjánál és néhány ottani, vele gyakrabban érintkezett hívével.

A könnyen felizgatható, testileg és lelkiileg beteg agg férfiút mélyen megrendíthette és brutálitász — habár a házkutatás alkalmával még birt anyai lélekerővel, hogy mint büszke magyar főúr viselje magát, ki magasabbban áll, semhogy elérni lehessen. Sőtét látásra hajló természeté, újabb veszedelmeket sejtett vele barátaira, családjára nézve és egy kétségbe esett pillanatban, alig néhány hétre az említett házkutatás után, önmaga vetett végett eredményekben és szenvedésekben egyaránt gazdag életének.

A gondviselés megtartotta a magyar nemzet mentőjétől; szerepe, küszöbén az újabb kornak, — midőn a nemzet — az ifjuság tisztító tüzen átjutva és történelmében az utódainak felejtethetetlen lapokat hagyva — az értelem által kormányozott férfikorba volt lépendő — immár véget ért. — A megrendítő nemzeti gyászszethez méltóan nyilatkozik még az akkori, „Pesti Hírnök”-ben a közvélemény szava: Lesujtva a váratlan esemény fagyaló hire által, néma fájdalommal borulunk le a dicsőült árnyéka előtt, amely halhatatlan nevében és szellemében nemő gyanánt örökdió felettünk. Gróf Széchenyi István a szó legkomolyabb értelmében a leg-

nagyobb magyar, a személyesített honszeretet, egymagában a legmagasabb értelmiséget, a legtisztább hazafüli szándékkal, bölcseséggel és példátlan teterővel párosítván, a megifjodás korszakát teremté a magyar nemzet számára és felülmúlta bár a végzet még egy Széchenyinek óriási egyéniségében a halandónak korlátolt erejét, de szent emlékében, műveiben, prófétai ihletéggel szívünkhez intezett arany igéiben foghatatlanul él a génü, él a szellem, melyből az öntudatra ébredt nemzet még sok nemzedéken át meritheti naggyá születése nemzeti tovább fejlődésén kulturai nemeseése mukájához az erőt és irányt. Ezen örökségnek mérhetlen becset azonban csak most érezzük igazán, midőn önmagát a nagy szerzőt, a bölés vezért, a gondos honatyát elvesztettük.”

Ma csaknem 40 évvel később, áhitattal ismételhettük és ismételni fogják késő utódaink is ugyan e szavakat, a midőn a nagy örökhagyónak eszméi, tevékenységének cseljái immár örömteljes valósággá váltak, midőn nagy szelleme, mint hazája felett a mérhetlen világúrból örökdió fénylő csillagzat immár elragadtatással szemlélheti hön szeretett hazája pályafutásának mind fényesebben való ragyogását, a midőn egy népét szerető, népe által bálványozott nagy király fenköli vezetése, a szabadság, egyenlőség; testvériség diadalra jutott szent eszméi védelme alatt nagy és kicsiny egyaránt érvényesitheti becsületes munkáját hazája és családja javára, eleget teendő a költő szavainak:

„Hass, alkoss, gyarapíts s a haza fényre derül.”

Emlékboszód.

A helybeli főgimnázium milleniumi emléknappélyén tartota: Dr. Vietóris Jössel főgimn. tanár.

Tekintetes főgimnáziumi tanács!

Mélyen tisztelt ünnepelő közönség!

Kedves tanuló-ifjuság!

Emlékeztek-e még arra a fenséges ünnepre, melyet az egész magyar nemzet dicsőséges fennállásának ezredik évfordulóján szerezett és szentelt?

Haljátok-e még az imára hívó harangok zugását, magasztos érzelmekkel teli keblek hangos dobogását s az emlékek nagyságtól ihletett lelkek háláénekét?

Látjátok-e még az örömben kigyult szemekben a lelkesedés fényét s az igaz honfiai érzelmek tüzenek egekig erő lángoszlópat?

Érzték-e még szívetek mélyén azt az édes melegséget, a melyet csak a legtökéletesebb boldogságnak ritka pillanatában érezhet az ember, érzitek-e a szent elhatározásnak azt a hatalmas erejét, mely a kicsinyt naggyá, a gyengét erőssé teszi s a legmagasabb eszményi cselök megvalósítására bátorítja és képesíti? . . .

A mi ünnepünk volt az, a mi hálaimánk volt az, a mi lelkesedésünk, a mi boldogságunk, a mi elhatározásunk volt az! Hogy lehetne hát felejtenuk, hogy lehetne hát rajta nem lelkesednünk?! . . .

Jöjjetek azért újból ahhoz az oltárhoz, melyen egy nemzet mutatta be Istennek tetsző áldozatát s a legnemesebb áhitattá magasztosult hazaszeretetének ez ünnepi oltára előtt némuljon el a mindennapi élet gyarkorta kicsinyes küzdelmeinek vásári szibongása; némuljon el a kétédők aggodalom, melylyel a költő a legsötétebb kétségbeesés perczében a sir szelén állónak látván nemzetünket, a fájdalomnak eme rémképeit szóalattala meg lantján:

A sirt, hol nemzet sülyed el,
Népek veszik körül
S az ember millióinak
Szemében gyászköny ül.

Némuljon el a testvérülöletnek öldöklő szenvedélye, mely féktelenségében nem ismeren határt, rombol, a hol alkotni s pusztítani, a hol építeni kellene; némuljon el minden

melynek — mint ezt a költségelírányzat mutatja — 720 frt lesz az évi kamata!

„Ipariskolai tandíjra az Iparkamarától” czimen, a bevételi oldal 3. pontja alatt 200 frt van kitüntetve, de a kádás 16. pontja alatt „Ipariskolának” czimen csak 150 frt van kiadva. *Hát az ötven forint különbség hol van? Talán ezzel akarják pótolni, a törlesbe hozott hátrányokat?*

Nem jutott eszébe az előljároságnak, hogy ha ezt az adományozó Iparkamara megtudja, igen könnyen megvonja az ipar-testülettől szokásos adományát, mint ahogy ezt más testületekkel is megtette, ha azok más czélra fordították adományát.

Az évi zárszámadással szemben, a „vagyon-mérleg” teljesen rossz, mert:

1. a zárszámadás bevételi oldalának 18. pontja alatt 600 frt van bevételbe írva, „kölesön a testületi temetkezési egylettől” czimen, de azért a vagyonmérleg „teher” oldalán nyoma sincs ennek a 600 frtnak, pedig ezt nem lehet ám olyan rövid uton törölni, mint azt a 459 frt tagdíj hátrányt;

2. a zárszámadás bevételi oldalának 12. pontja alatt 125 frt van csak bevételezve, „Házbér az Iparos ifj. önképző-körétől” czimen, pedig köztudomásu, hogy az Iparos ifjuság önképző-köre 250 frt évi házbért fizet. Ha tehát 125 frt-al hátrányban maradt, miért nem lett az ily czimen kimutatva a mérleg „vagyon” oldalán, épen úgy, mint ahogy nem felelték el megterhelni a mérleget, a fel nem vett tiszviselői díjakkal?

3. a zárszámadás kiadási oldalának 16. pontja alatt előállt 50 frt különbözettel is meg kellett volna terhelni a vagyonmérleget, mert ugy hisszük, ezen összeg, ha a mult évben nem adatott is ki, ebben az évben ki fog adatni az Ipariskolának.

Végül következik még az 1898. évi költségelírányzat. — Ez is méltó párja a vagyonmérlegnek, azaz bajos megállapítani, melyik a rosszabb a kettő közül.

Ebben épen ugy nincs előíranyozva sehol az ifjuság által fizetendő 125 frt mult évi hátrány, mint ahogy hiányzik a vagyonmérlegből. Pedig ez nem feltételes, hanem biztos bevétele lesz a testületnek a folyó évben, tehát a 250 frt helyett 375 frtot kellett volna ily czimen előíranyozni.

Ugyanez áll az Iparkamarai segélyre is. 200 frt bevétel irányoz ugyan ebből is az előljároság, de kiadásra csak 150 frtot, holott a mult évben ki nem adott 50 frt és a folyó évben az Iparkamara által e czélra kiutalandó 200 frt-al együtt, összesen 250 frtot kellett volna kiadásba előíranyozni; különben hisszük hogy lesz erre gondja az Ipariskola igazgatóságának is.

Úgy tudjuk továbbá, hogy az előljároság tetemes értékű részvények beváltását is tervezte a mult év végén; miért nincs e czélra szánt összeg a költségelírányzatban, holott erre a kölesont is vettek fel a temetkezési egylettől s holott a részvények beváltása, a folyó év elején tényleg meg is történt?

Úgy tudjuk, még végül, hogy az előljároság felügyelete alatt áll a „Temetkezési egylet” is. Miért nem találunk ennek mult évi forgalmáról semmit az egész jelentésben, arról talán több jót lehetne tapasztalni, mert ugy látszik elegendő pénzének kell lenni, ha még a testületek is kölcsönöz.

Különben, ha a temetkezési egylet működéséről is úgy számolt volna be az előljároság, mint a testülettéről, még jobb, hogy hallgatott felőle, elég „Borszenjankó”-ba való fületlen gomb van ebben ugy is összehalmazva.

Csak azon csodálkozunk, hogy ezt kinyomatták, hogy a számvizsgáló bizottság helyben hagyta (!) s hogy nem restelték megküldeni az összes hazai ipar-testületeknek!

Azok ugyan szép véleményt alkothatnak a nyiregyházi ipar-testület felől. N.

Önérdek, mely ha csak a legkisebb ellentétben is áll az egy hazának legigazabb, legföltétebb érdekeivel: s az ezeréves mult történetéből merülő s minden salakolt megiszult lélek togekönyságával emlékezzünk, hogy okuljunk, ünnepejünk, hogy lelkesedjünk!

Emlékezzünk hát régiekről!

Mily büszke önértzettel zenghetette hajdan eme szozatot legregibb énkünk, mikor a népverő Árpád mesés honfoglalását enekelte meg! S mégis micsoda a büszke önértz annak a ténynek főlemelő tudatához képest, hogy Árpád földjének és Árpád népének immár ezeréves régiségére pillanthatunk vissza!

A történelem könyvének megsárgult leveleiről mintha vakító fény árada szemünkbe, melytől életet nyer a halott, megelevenül a temető, feltamad a mult s figyelmet, hogy odatekintsünk, követeli, hogy meghallgassuk s bátorit, hogy továbbra is, mindig és mindig csak előre! . . .

Mit tanulhatunk hát hazánknak ezeréves történetéből?

Ott látjuk az ősi erények fényes koránját, a népek és nemzetek által bánult és rettegett ősi *vitészet* Árpádnak diadalmas honszerzésében, midőn alig maroknyi népével Európa testének közepén volt képes új és maradandó otthont teremteni; ez az ősi vitészet aczeloza meg nagy Hunyadink kardját, hogy utját állja az egész világot elyvelni akaró felhő hatalmának; ez az ősi vitészet adta kezébe Magyarország fejedelmének, Rákóczyknak a fegyvert, hogy megmentse legalább romjait az erőszakkal elvett magyar szabadságnak; ez az ősi vitészet szőlította harcmezőre az aggot és gyermeket akkor, mikor „mindnyájunknak el kellett menni”, hogy ha már el kell buknunk, legalább együtt hajjunk meg mindnyájan a szabadságért, a hazáért!

Csak példák ezek, bár évszázadokra, nem örökre tündöklő és emlékezetes példák; de ezeken kívül hányszor és hányszor kellett sikra szállanunk, nem hiúságból, hisz hírnevünk úgy is mindenki ismeré és elismeré; nem hódításvagyból, hiszen a nemzetközi jogot egy nemzet se tisztelte annyira, mint a magyar: hanem pusztá önvédelemből; mert nem volt és nincs a világon olyan nép és nemzet, melynek több ellensége lett volna, mint a magyarnak!

Valóban elmondhatjuk, hogy ha mindazon névtelen hősöknek, kik a szabadság védelmében estek el, külön-külön sirdombot akarnánk emelni, kicsi volna temetőnk egész Magyarország!

És még is annyi ellenség és annyi csapás között, mely nemzetünk erejét annál inkább bénítja, mennél elszántabban küzdött mindenkor inkább valódi, mint képzelt jogáért és igazáért: mily kevés lett volna minden vitészet és hősiesség önfeláldozás hazánk lennmaradásához, ha e fő-fő nemzeti erényünkkel nem párosult volna az életben mindenkor szükséges *bölcsesség és okosság!*

Avagy nem a legmélyebb bölcseségből következnek kell-e tekintetünk azt a valószínűséget, hogy őseink bejövetele előtt hazánk területén csak népek voltak, államot azonban egy se volt képes alkotni, csupán csak a magyar? Nem államfentartó bölcsesség sugalmazta-e szent királyunknak, Istvánnak és Lászlónak korukhoz képest is messze kimagasló ödvös törvényeit? Nem a nemzetboldogító bölcsesség nyilatkozott-e meg Lajosnak a nagynak intézkedéseiben, Mátyásnak az igazságosnak eljárásában, ujtásaiban és alkotásaiban?

Elősoroljam-e mindazon áldásos egyességeket, szerződéseket és törvényeket, melyek a verszerződéstől kezdve az aranybulla, a vallás- és szabadságharc békekötésén s a pragmatica sanction át egészen az 1848-ik évi törvényekig s az 1867-ik évi kiegyezésig mindannyian hazánk vágyainak politikai elcsillását s egész nemzetünknek a jog és alkotmányosság iránt való érzékét minden beszednél hathatósan hirdetik?

Azt is csak a teljesség kedvéért hozom fel, hogy a magyar nemzet szinte gondviselészerű ösztönrel ismervén fel saját fiait közt is az ellenségek s ellenfelei közt is a jóbarátot, mindenkor szerencsével tudott megszabadulni azon veszélytől, mely egyfelől az elhibázott politikai lejtőjére állította, másrésztől a késő családás örvénybe sodorhatta volna!

Ki tagadhatná azonban, hogy voltak hazánk történetében oly idők is, amikor vitészet és bölcsesség, akár egymást helyettesítve akár egymást kiegészítve nem volt elegendő arra, hogy nemzetünk fenmaradását biztosítsa?

A hőnek csatátér kell, hogy életét kockáztassa; az okosságnak kedvező körülmények kellene, hogy azokat saját céljaira használhassa. Győzelmes harcok után, kedvező viszonyok közt minden nép megszerezheti magának: amint megszerezte a magyar is; de ezt a nagyságot megtartani akkor is, mikor a riadó csatákurt az ellenfél győzelmét hirdeti, megőrizni akkor is, mikor szinte átok ül a nemzetben, mely elnémítja ajkát s megkötöi karjait, szóval tűrni és szenvedni kétségbeesés nélkül, meghajolni ha kell, de megtörni soha: ez a kitartás, oly erénye volt ez mindenkor a magyar nemzetnek, mely kétségtelenül megeredelte az egész világ tiszteletét és becsülését.

Hej! pedig azon átok, a visszavonás átka, — Sajó, Mohács és Világos a megmondhatója — ugyan veszedelmes lebegett fejtünk felett a megpróbáltatásnak legválságosabb napjában! . . .

És ha tudott szenvedni a nemzet akár méltán akár méltatlanul, tudott lemondani is nem csak kényszerűségből, de meggyőződéssel, sőt nagylelkűségből is. Sajátos viszonyaink közt és teljes jogegyenlőséget vérdíjat nélkül csakis ebből megmagyarázunk.

(Vége következik.)

Különlélek.

A *jövő nyelve*. Valamely tudományos folyóirat azt jövendőli, hogy 300 év múlva a világ már csak háromféle nyelven fog beszélni: Angolul, Oroszul és kínaiul. Angolul beszélnek majd Észak- és D-1-Amerikában, Ausztráliában, Indiában, Afrikában, Uj-Zee-

landban s az ausztráliai tenger szigetesoportjain. Az orosz nyelv meghódítja majd Nagy-britannia kivételével egész Európát s Indiát kivéve, egész Ázsiát. A kínai nyelv uralja majd a világ többi részeit. Egyelőre nem bizonyos, hogy 300 év múlva létezik-e még Kína, amelyet az orosz medve már alaposan kikézdelt. Azután a német nyelvet sem lehet 300 év alatt egyszerűen kifelejteni a világból. Egyébiránt 300 év múlva majd meglátszik, kinek volt igaza.

Egy modern Vénusz méretei. Egy rendkívül elegáns és szép terméti párisi szinesző rájött a következőkre: Egy rendes terméti nőnél a test egyes részei mindig megfelelő és állandó arányban állanak egymással. Minden rendes terméti nő hüvelykujjának a kerülete 6—8 centiméter. Ennek a méretnek a kétszerese megadja a készüklő kerületét, ez tehát akkor, ha a hüvelyk kerülete hét centiméter, 14 centiméter lesz. A csukló kerületének kétszerese adja a nyak kerületét, amely tehát 28 centiméter lesz. Ennek a méretnek a kétszerese adja a derék kerületét, tehát 56 centiméter. Ennek a számnak a kétszerese adja a csipők és keblek kerületét, ebben az esetben tehát 112 centiméter. Karcsubb terméti hölgyeknél a csipők kerületének a méretéből le kell vonni a készüklő kerületét. Ez utjakkak és a szoknyáknak hosszúságát is ilyen módon ki lehet számítani. Ez a párisi szinesző tehát elment a szabójához s ruhát rendelt magának. Mikor a szabó mértéket akart venni, oda tartotta neki a hüvelykujját s megmagyarázta a bámuló szabó művészek az ő elméletét. A szabó, mint említettük bámult s az adott módon külön lemért a készüklőt, a nyakat, a csipőt és a vállakat s megdöbbenve azt találta, hogy a rendszer helyes: a hüvelykujj gyökének kerülete megadja a többi méretet is.

Piaci árak.

— Május 11. —

Buza	14.60	14.70.
Rozs	9.80	9.90.
Árpa	8.—	8.10.
Zab	8.50	8.70.
Tengeri	6.—	6.10.
Szesz	21—57.	

A leghathatóbb háziszser az emésztés szabályozására és kelő vérkeringés előérére, az elromlott és hibás vérszereket eltávolítani (az egészszé fentartásának alapfeltételei), valamint a gyomorhaj gyors és biztos elhárítására, pld. étvágytalanságra, savanyu felhőffogásra, felhűvódásra, hányingerre, test-és gyomor-fájdalmak, gyomorgörccs, a gyomor megtörhőse étellekkel, elnyálkásodásra, vértelülés, bélbél-göngyek, Hámorhoidok és női betegségeknel 40 év óta sikeresen használtak!

Minden gyuladás, sebek és k-lések gyógyítására biztos eredményt használhatik Tejmeggyőlem ésnél, női mell mekeményedésénél, mely a gyermekek elválasztása alkalmával szokott előállni, dagadtoknál, vérfelcsök, genyvedések, köröm kelés, köröm méreg a kéz vagy a lábujjakon, keményedés, dagadás, mirigydagadt és szirdagadtatnál 50 éts sikeresen használtak!

Dr. Rosa életbalzsama

Prágai házi kenőcs

(B. Fragner gyógyszerertárából Prága, 303. III.)

A nevezett balzsam felelgestti az emésztés minden munkálkodását, egészszé és tista vért eredményez és egy biztos, elterjedt hasznos népházi szser.

1 üveg 50 kr., dupla üveg 1 frt, postán küldve 20 krrel több.

A gyógyulás fajtalam nélküli a kenőcs hűsítő hatása alatt.

1 doboz 25 kr., postán küldve 6 krrel több.

Óvás! Mindenki csak a valódi készítményeket kérje B. Fragner gyógyszerertárából és figyelembe veendő, hogy a csomagolás minden része Dr. Rosa balzsama az oldalt levő gömbölyű védjeggyel van ellátva, ellenben a prágai házi kenőcs csomagolása, az oldalt levő háromszegű védjeggyel van ellátva. Mindenki, aki nekem egy hamisítványt feljelent, jutalomban részesül. — Ezekre menő elismerő nyilatkozatok állanak rendelkezésre.

(38—26—11)

Raktár: Török J., Egger A., Thalmayer és Seitz és Kochmeister utóda Budapest, továbbá Korányi Imre, Szpöck Alfréd gyógyszereszek Nyiregyháza.

A készítő főraktára: B. FRAGNER gyógyszerertára „a fekete sas”-hoz Prágában. Spornér utca végén 203. sz.

Postai megbízások haladéktalanul eszközöltetnek.
